

Beskrivelse af St. Sjørup og sommerhusområdet ved St. Sjørup Strand.

Denne beskrivelse er udarbejdet til projektet ”Kunsthallen og landsbyerne” i juni 2019.

Den skal ses som en kortfattet introduktion til området og de mennesker som lever her eller har tilknytning hertil. Nederst er oplyst links til uddybende beskrivelser.

Geografisk placering og stedets historie:

Hvor solen skinner på Jyllands næse, eller som vi siger: ”Djurslands næseryg”, - klemte inde på en hylde mellem morænebakken og stenalderkystens kant - ligger landsbyen St. Sjørup. Langt ude i det der en gang var Rougsø Herred, - Danmarks mindste herred med sine 5 små sogne. En fattig og lidt ubemærket egn af Danmark har givet et liv til almindelige folk. Dette har på den anden side også medvirket til, at lokalbefolkningen har haft muligheder for indflydelse på eget liv, - eller vi kan også udtrykke det således, - nødvendiggjort kreativitet for at skaffe til livets ophold.

Jorden er frugtbar og har været tilgængelig for bearbejdning for tidlige tiders bønder.

Landhævninger medførte at området mellem stenalderkysten og havet blev et godt græsningssområde for landsbyens kreaturer. Således opstod en fin og rationel stabil drift i århundreder (ca vikingetid til vor tid). Den lette adgang til havet og lave vanddybde nær kysten har givet mulighed for at supplere kosten med fiskeri. Hedearealer og skove har givet adgang til andet vigtigt materiale til livets ophold. Fattigt, - ja måske, men også med gode muligheder.

Slutningen af 1800-tallet var en opblomstringstid for landsbyer i Danmark, således også St. Sjørup. Alle slags håndværk og handel var repræsenteret i byen. Der blev bygget skole og forsamlingshuse. Men vilkårene forandrede sig og strukturudvikling i landbruget og industrialisering ændrede levevilkårene. Gårdene i St. Sjørup var ikke store nok til selvstændigt at give udkomme til en familie. Men noget andet nyt var kommet til i 1950'erne og 1960'erne. Fritidslivet for den arbejdende danske befolkning. Her opstod der sommerhusområder i Danmark. I St. Sjørup viste det kreative gjen sig igen. Området mellem stenalderkysten og havet, - de lave strandenge, som ikke længere skulle bruges til afgræsning, var et velegnet og beskyttet sted til det frie liv, - tæt forbundet med natur og i læ for vestenvinden bag de høje moræneskrænter. Der befinder sig nu ca 450 sommerhuse. Ca 10 % af husene bruges af ejerne hele året. Resten er til fritidsbrug, enten af ejerne eller til udlejning. Udviklingen både i landsbyen og i sommerhusområdet har ændret livsvilkårene for dets beboere og dets brugere. Vi har stadig mod på at være kreative og være aktive for at få et godt liv her,

Forholdet mellem landsbyen og sommerhusområdet:

De første sommerhuse blev bygget i 1940'erne. Ingen havde vel tænkt at det kunne føre til noget særligt, men i 1970'erne skete der hurtigt en stor forandring med store udstykninger og området fik den struktur, det har i dag. Gårdene i St. Sjørup frasolgte strandengene, - det gav til en ny traktor, en bil og måske nyt tag på ejendommen. Købmandsforretningen fik øget sin omsætning med dagligvarer og lokale håndværkere tjente på opførelser af huse. Det var jo ikke så ringe endda. Men kunne mødet mellem lokalbefolkningen og de nye sommerhusejere bære yderligere frugt? De betydelige forskelle mellem anvendelse i fritiden og i hverdagen gav ikke udbytte i samværet og samarbejdet for udvikling af lokalområdet. Der er imidlertid gode, men forsigtige tegn på at det bliver bedre lige nu. Etablering af fælleshus i St. Sjørup (2009) og fælles opgaver omkring sommermarkeder (4 tirsdage i juli) har givet grobund for at mødes, - dog mest de fastboende i sommerhusområdet og byens indbyggere. Der er et ønske om at denne gode udvikling styrkes.

St. Sjørup Bylaug:

St. Sjørup Bylaug er landsbyens beboerforening. Den har eksisteret i mands minde, men fik en betydelig opblomstring i 1990'erne, hvor man i byen besluttede at synliggøre et fællesskab bl.a. ved etablering af byporte (nu nedtaget p.g.a. ælde), men især ved etablering af sommermarkeder. Disse markeder er nu en fast bestanddel i hele lokalområdet med op til 2000 deltagere pr dag på de gode sommerdage. Ca 110 kramboder, underholdning med sang og meget andet, salg af mad og drikke i byens boder og deltagelse af ca 50 lokale frivillige. Overskuddet fra disse markeder har givet mulighed for at købe den tidligere skole, der nu drives som fælleshus. Der afholdes forskellige arrangementer, men fast yoga mandag kl. 16.30, formiddagskaffe tirsdag kl. 9, bordtennis og billard onsdag kl 19. St. Sjørup Bylaug er repræsenteret i netværk i lokalområdet.

St. Sjørup Strands grundejerforening:

Foreningen repræsenterer sommerhusområdet og har ca halvdelen af grundene som medlemmer. Den blev etableret i 1967, hvor den første opgave bl.a. var etablering af vandværk. Men siden har den haft mange forskellige opgaver, - mest af praktisk karakter. De midler som foreningen indsamler går først og fremmest til forbedringer til stier og veje. Der er kontakt mellem grundejerforeningen og St. Sjørup Bylaug i konkrete spørgsmål, der har fælles interesse.

Hvad lever vi af:

Den nye tid har medført meget forandrede levevilkår på landet. Gårdene, husene i byen og sommerhusene beboes nu af en blandet flok, der ikke nødvendigvis er afhængige af hinanden for at tjene til livets ophold. Vi er ikke i familie med hinanden igennem flere generationer, - faktisk er der kun en enkelt husstand der kan føre sin familie 4 led tilbage præcis i St. Sjørup. Der er 5 selvstændige virksomheder, hvoraf de fire er enkeltmandsvirksomheder. Derudover er der virksomheder (herunder deltidslandbrug), hvor ejerne har hovedindtægt som lønmodtagere. Der er en del pendlere mellem de som bor her fast, men også en del der pendler fra deres sommerhuse i sommerperioden. Indholdet af jobs er så forskellige som de kan blive. Derudover er der også en stor del af beboerne, der er ude af arbejdsmarkedet. Efterløn, pension osv. Altså folk med mange forskellige slags resurser og tid til det fælles.

Hvad har vi gang i:

Der er allerede skrevet en del om arrangementer bl.a. i fælleshuset. Til brug forudvikling af ideer til kunstprojektet skal der her nævnes, at der i nogen tid har været interesse for etablering af kunst og udførelse af kunst (sang, musik m.m.) i området. Der er nedsat en gruppe, hvor ønsket om konkrete ting drøftes. Der er blandt andet drøftet: genetablering af byporte, trædesten i havet, bolværk ved søen, ny bro ud i søen, skulpturer rundt i byen, billede på toiletbygningen.

I året 2016 blev der etableret en længe ønsket legeplads for børn (målgruppe 4 – 6). Her står nu en fin ”drage”, der er savet ud af en stor træstamme. I året 2017 havde vi besøg af den japanske kunstner, Missa Namakawa. I samarbejde med den lokale virksomhed, - Mørck Teknik og lokale frivillige skabte hun ”Frøkoret”, der blev indviet med en optræden på en af markedsdagene. Efter drøftelse mellem St. Sjørup Bylaug, St. Sjørup Strands Grundejerforening og arbejdsgruppen om kunst er der nu nedsat en styregruppe til projektet ”Kunsthallen og landsbyerne 2019”.

Placeringsmuligheder:

Kommunale arealer ved stranden, - Spovevej, Paradiset.
Fællesjord ved hjørnet af Hevring Møllevej og Kærvej.
Byjord på ca ¾ af strækningen rundt om St. Sjørup Sø.
Konkrete aftaler med private lodsejere.

Links:

St. Sjørups hjemmeside: <https://stsjoerup.dk/>

St. Sjørup Strands hjemmeside: <http://st-sjoerup.dk/>

Kort over St. Sjørup:

http://norddjurs-kp17.cowi.webhouse.dk/download/kp17/1_byer_og_landsbyer/st_sjoerup_kort.pdf

Kommuneplanafsnit om St. Sjørup:

http://norddjurs-kp17.cowi.webhouse.dk/download/kp17/1_byer_og_landsbyer/st_sjoerup.pdf

Lokalvisen om indvielse af ”Frøkor”:

<https://www.e-pages.dk/folkebladetdjursland/137/2>